

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
המצוות הששירות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק 1 – סדור שנהלך, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהוצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא – גרש – גרש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.1 דברים תצא כא,י

דברים כי-תצא כא,י:

כי-תצא למלחמה על-איביך

ונתנו ה' אליהך בידך ושביח שביו:

ונתנו ה' אליהך בידך ושביח שביו. רש"י במלחמת רשות, ושביח שביו – לרבות כנענים שבתוכה ואע"פ שהן מז' אומות.

ונתנו ה' אליהך בידך – גרשיים דרגא תביר טפחא, כעין יצא להקל ולהחמיר בנושא יפת תואר, כי כאשר במלחמת רשות שאינה בז'

אומות כנען, ושביח שביו (כא,יא) וראית בשביח אשת יפת-תואר תמצא בנייהם נשים מז' אומות כנען, יצא להקל שמתיר לקחת יפת

תואר משאר האומות, ולהחמיר שאסור מז' אומות.

דברים כי-תצא כא,יא:

וראית בשביח אשת יפת-תואר ותשקת בה ולקחת לה לאשה:

דברים כי-תצא כא,יב:

ותבאתה אל-תוך ביתך ונלחח את-ראשה ועשתה את-צפרניה:

ותבאתה אל-תוך ביתך – טפחא מונח רביע, טפחא – רבוי חדר בתוך חדר להסתיר המעשה שהוא מהיצר הרע. רבוי פעולות כגון

בעה"ט לאחר שתגייר אותה תהיה לך לאשה ולא בגיורת.

טפחא בתפקיד עוצר – מנתק שכהן בעצם אסור בגיורת, ראה להלן בבלי קידושין כא,ב.

דברים כי-תצא כא,יג – יד:

[יג] והסירה את-שמלת שביח מעליה וישבה בכיחך ובכתה את-אביה ואת-אמה ירח ימים

ואחר כן תבוא אליה ובעלתה והיתה לה לאשה:

[יג] והסירה – תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור של לפחות ירח ימים ולפי רב"ע ע"פ חז"ל שלושה חדשים כדי להכיר האם היא הרה

מלפני שביח על בסיס הכתוב בראשית וישב לח,כד: ויתיו כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר פלגד וגם הגה

הרה לזנוגים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף:

אור החיים ירח ימים זה שיעור המספיק לשב, או ירמוז, לחודש המיוחד לתשובה שהוא חודש אלול (ע"פ זוהר חדש כרך א

[יד] והרה אם-לא חפצת בה ושלחתה לנפשה ומכר לא-תמכרנה בפסך

לא-תתעמר בה תחת אשר עניתה: ס

בבלי קידושין כא,ב איבעיא להו: כהן, מהו ביפת תואר? חידוש הוא, לא שנא כהן ולא שנא ישראל, או דילמא שאני כהנים, הואיל

וריבה בהן מצות יתרות? רב אמר: מותר, ושמואל אמר: אסור. בביאה ראשונה - דכ"ע לא פליגי דשרי, דלא דברה תורה אלא כנגד

יצר הרע, כי פליגי - בביאה שניה, רב אמר: מותר, ושמואל אמר: אסור; רב אמר מותר, הואיל ואישתריא אישתי; ושמואל אמר

אסור, דהא הויא לה גיורת, וגיורת לכהן לא חזיא. א"ד: בביאה שניה - כ"ע לא פליגי דאסירא, דהויא לה גיורת, כי פליגי - בביאה

ראשונה, רב אמר: מותר, דהא לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע; ושמואל אמר: אסור,

והסבר ע"פ תבנית טעמים ותבאתה אל-תוך ביתך – טפחא ללא הגבלת מרכא מתפשט אפיונה אלפניה עד (דב' תצא כא,יב) וראית

בשביח, וגורם לקישור המנומק ע"י שמואל כלהלן

כל היכא דקרינא ביה (דב' תצא כא,יב) ותבאתה אל-תוך ביתך, קרינא ביה (דב' תצא כא,יב) וראית בשביח, כל היכא דלא קרינא ביה

ותבאתה אל-תוך ביתך, לא קרינא ביה וראית בשביח. ת"ר: וראית בשביח - בשעת שביח, אשת - ואפילו אשת איש, יפת תואר

- לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, מוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות ולא בשר נבלות וגו'

[יד] והרה אם-לא חפצת בה - דרגא מונח רביע, תבנית תיקון לקילקול שיש ללמודו בשלבים. תקלקול קשור בעיקר לחטא

אדם הראשון ויצר הרע, כאן כפי רש"י - (יא) אשת - אפילו אשת איש (ראה ספ"ד ריא). ולקחת לך לאשה - לא דברה תורה אלא כנגד

יצר הרע (ראה קידושין כא,ב); שאם אין הקדוש ברוך הוא מתירה, ישאנה באיסור. אבל אם נשאה, סופו להיות שונאה (ראה ספ"ד

ריד),

התיקון גאולת נשמות שאבדו בחטא אדם הראשון, כפי אור החיים פסוק יא-יד ... אכן יסוד הדבר וסודו הוא על פי דבריהם ז"ל שאמרו

שבחטא אדם הראשון נשבו כמה נשמות יקרות ביד סטרא אחרא והם נשמות הגרים, וצא ולמד כמה וכמה גדולי עולם באים

מהאומות, ורות המואביה תוכיח, וכמה גדולי עולם (סנהדרין צו:): שמעיה ואבטליון, ואונקלוס הגר, וכאלה רבות: וראה שאר ההסבר

באור החיים.

דברים כי-תצא כא,טו – יז:

ס [טו] כי-תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו-לו בנים האהובה והשנואה

ותנה ה'ן הבכר לשנואה:

[טז] והרה ביום הנחילו את-בניו את-אשר-יהנה לו

לא יוכל לבכר את-בן-האהובה על-פני בן-השנואה הבכר:

[יז] כי את-הבכר בן-השנואה יפיר לתת לו פי שנים בכל אשר-ימצא לו

כי-הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה: ס

בבלי בבא בתרא קלט - קמ

[יז] כי את-הבכר בן-השנואה יפיר לתת לו פי שנים בכל אשר-ימצא לו (אתנח) כי-הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה:

מבוא פסוק ז' כי את-הבכר בן-השנואה יפיר - תלישא-קטנה קדמא ואולא רביע. ע"פ פ' זב קמ מוצעת ההבנה הבאה מתבנית הטעמים

של הקרא הזה: כי - תלישא-קטנה חישוב אומדנת נכסים מרובים ומועטים בכל אשר-ימצא לו לחלוקה אחרי חישוב ארבע הפרשות

להתחייבויות המוריש אשר נדרשות מטעם הכתוב יפיר - רביע (היינו להכיר במחויבויות אלה), בסדר קדימות המרומז בטעמי קדמא

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
הפניות השערות: אהנה, סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

ואזלא של הקרא **את-הבכר בן-השנואָה**. ונראה כי הראוי להשביח מאליו גם כן נכלל בחישוב המחויביות. תבנית הטעמים מלמדת כיוון שאינו במלים המוטעמות על ידה.

הפרשות אלו בסדר קדימות המרומז בקדמא ואזלא של הקרא **את-הבכר בן-השנואָה** כאן יש שתי דרכי מנין הקדימות אבל למסקנה הן אותו דבר, דרך ב' היא מן הכבד אל הקל – יש לשלם את כל חובות המת (מדפים לפני ק) – יש לחשב פרנסת הבנות הקטנות ואם הנכסים מרובים יש להפריש סכום זה לכל שנת פרנסה עד בת מצוה. – יש להפריש לכתובת האלמנה והתחייביות אחרות שנתן המוריש לאלמנתו עד שתנשא או תמות. – יש להפריש התחייביות לפרנסת אם או בת האלמנה שנתן המוריש לאלמנתו לפי שנות התחייבות בלי קשר אם תנשא האלמנה, האם או הבת.

הנהגות מאוחרות
 -- כתובת בנים זכרים
 -- באשכנז הנהגה מזמן המהרי"ל "שטר חצי זכר" בת יורשת חצי ירושת בן ממטלטלין, כנגד החתן מוציא התחייבות אחיו ל"חליצת חינם", ונותנים לו תוספת בנדוניה

בירושה הנותרת הבכור נוטל פי שניים מאח פשוט במוחזק הכתוב במפורש ובראוי להשביח מאליו (ב"ב לפני דף קמ) המרומז כן: **לְחַת לוֹ פִּי שְׁנַיִם** - מהפך פשטא מונח זקא-קטן, לימוד כפשוטו, לימוד היוצא מפשוטו כגון השיעור של פי שניים בראוי להשביח מאליו, דבר המרומז לדרוש מהכתוב **שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ כִּי** - ס"ת בקריאה לאחור ראוי"ל (להשביח) (מאליו) **בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ** - מרכא טפחא, יתור לרבות, מפרש המוחזק ומרבה עליו סוגים שונים של מוחזק כגון שטרי הלוואה צ"ע נוסף בגמרא, **לוֹ** - אתנח, מגביל ללמד שמצוות הפי שניים הוא רק ברכוש האב המוחזק, אבל לא בראוי להגיע ועוד לא הגיע ולא בירושה שתיפול לבכור ולאחיו מאדם אחר, ואין בה יתרון לבכור.

דברים כי תצא כד,טו:
בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא-תִבְּרָא עָלָיו הַשֵּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא-יִקְרָא עָלָיו אֵל-הוּא וְהָיָה בֵּן חֲטָא: ס
הוּא וְאֵלָיו - זקא-קטן זקא-גדול, גי' המלים עולה 12 + 53 = 65 עולה אדנ"י, ובכל מאד"ך (רי"רה פאלוך זצ"ל) הפרש מתקע"ו (=גי' זקא-קטן זקא-גדול) 65 = 576 - 511 = תקי"א, ת' פל"א, אשר"י (רי"רה פאלוך זצ"ל) **רש"י** אל השכר הזה הוא נושא את נפשו למות, עלה בכבש נתלה באילן **שפחה** שמוסר נפשו עליו לעלות בכבש גבוה וסוכן עצמו ליפול וליתלות באילן כשעלה עליו. מלאכה - אותיות המלאך, אדם העושה מלאכתו באמונה, ובכל מאד"ך, נעשים לו ת' פל"א מ-אדנ"י לקיימו, המלאך מסייעו לעלות בכבש גבוה והמלאך נושאו כאשר סוכן עצמו ליפול וליתלות באילן כשעלה עליו. אשר"י העובד באמונה ואשר"י המשלם שכר בזמנו. **הוּא וְאֵלָיו** - זקא-קטן זקא-גדול, גי' 12 + 53 = ו"ו א"ב"ן = 65 = אדנ"י, מידת הדין, הכסף שייך לאדון - ה', וסיים **רש"י וְהָיָה בֵּן חֲטָא**. מכל מקום (ק) אלא שממהרים ליפרע ע"י הקורא. (**עשפת"ח ק**) ואפילו לא יקרא, אם כן למה נאמר וקרא עליך (**יִקְרָא עָלָיו**) אלא שממהרין כו' **הוּא וְאֵלָיו** גי' 12 + 53 = 65 = הס (-קטיגור וקח סניגור מתפילות ימים נוראים) (חידוש א"צ ו')

דברים כי תצא כה,ו:
וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תִּלְד יִקְוֶה עַל-שֵׁם אָחָיו הַמֵּת וְלֹא-יִמָּחַח שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל:
תִּלְד יִקְוֶה - זקא-קטן זקא-גדול, גי' המלים עולה 156 + 434 = 590, הפרש מתקע"ו (=גי' זקא-קטן זקא-גדול) 590 - 576 = 14 = י"ד, כאילו "תלד יקום" משמעו "תקעו יד" היינו מטרת היבום היא להקמת שם המת על נחלתו, כהמשך הפסוק **עַל-שֵׁם אָחָיו הַמֵּת וְלֹא-יִמָּחַח שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל**: ויש בזה נחת רוח לנשמת המת.

תִּלְד יִקְוֶה - זקא-קטן זקא-גדול, בתפקיד שני זקא בין שני קיסרים דבר החוזר וקורה כנלמד ב-**בבלי יבמות כד,א** ב' ד' ואימא כי איכא בכור ליהדר אגדול, כי ליכא בכור אין חזרין אצל גדול, אלמה תני אביי קשישא : מצוה בגדול לייבם, לא רצה - הולכים אצל אחיו הקטן, לא רצה - חזרין אצל גדול! וכו' **תִּלְד יִקְוֶה** זקא-קטן זקא-גדול, חוזר וקורה, מחזרין בין האחים עד שאחד מהם יסכים לייבם.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
המצוות הששירות: אחת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא; מרכא = מרכא, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנוטעם, ב"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קפא – סדר קריאת; אולא = גיש = גישא; יוצא מהענין; קפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוי – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.2 דברים כי-תצא כא,י

דברים כי-תצא כא,יא:

וְרֵאִיתָ בַּשְּׂבִיחַ אֵשֶׁת יַפֶּת-תָּאֵר וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה:

דברים כי-תצא כא,יב:

וְהִבְאֵתָהּ אֶל-תְּנוּךְ בֵּיתְךָ וְנִלְחָה אֶת-רֵאשֶׁתָּהּ וְעָשְׂתָה אֶת-צַפְרָנֶיךָ:

(א) (כא,יא) וְרֵאִיתָ - או"ר י' ת'

(ב,א) (כא,יא) לָךְ לְאִשָּׁה (כא,יב) וְהִבְאֵתָהּ אֶל - ר"ת אלול"

(ב,ב) (כא,יב) (תנוך) בֵּיתְךָ וְנִלְחָה - ס"ת כ"ה, רמז לבריאת העולם ב-כ"ה אלול"

(ג,א) (כא,יב) הרישא וְהִבְאֵתָהּ אֶל-תְּנוּךְ בֵּיתְךָ מקביל לתבנית (בראשית א,א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:

(ג,ב) וְהִבְאֵתָהּ אותיות אהו"ה ב"ת,

(ג,ג) אהו"ה שם קפיצת הדרך, קפיצת האיש, קישור שמים וארץ. שם היוצא מראשי תיבות אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ

(ג,ד) ב"ת = גי' או"ר הפנימי" (אוצר הגי' ריר"פ (ע"פ) אנרא דפרא אות ק"ל)

(ד) (כא,יב) וְנִלְחָה אֶת-רֵאשֶׁתָּהּ וְעָשְׂתָה אֶת-צַפְרָנֶיךָ - מלמד על דינים, אֵשֶׁת יַפֶּת-תָּאֵר דא נשמתא וְנִלְחָה אֶת-רֵאשֶׁתָּהּ ותדכי

(תטרה) מההוא וזהמא דאטיל בה נחש [יג] וְהִסְרָה אֶת-שְׂמֹלֶת שְׂבִיחָה אינון כיסויין דמסאבא מחובה דעגל (אלו המחיצות מעבירת

מעשה העגל) כי מתחלה היה להם לבושי יקר וגו' (לקוט ראובני (ע"פ) מדרש הנעלם)

אור החיים (יא) וְרֵאִיתָ בַּשְּׂבִיחַ אֵשֶׁת יַפֶּת-תָּאֵר. ... ולישב הכתוב צריך להעיר בענין למה יצו ה' כדברים האלה לטמא אדם עצמו בבת אל נכר, ובפרט בעת מעשה הנס במקום שצריך להוסיף טהרה ודביקות בה' יתיר לעשות מעשה כיעור השנאווי אצלו יתברך, ... אכן יסוד הדבר וסודו הוא על פי דבריהם ז"ל (י"ח בלק ר"ג) שאמרו שבחטא אדם הראשון נשבו כמה נשמות יקרות ביד סטרא אחרא והם נשמות הגרים, ... עוד אגלה לך סוד אחד תמצא נשמה טהורה דבוקה בנשמה טמאה ואין כח בטהורה להטות הטמאה להטיב והיא מונחת שם עד עת דרוו, ... ויש נפש קדושה בין הקליפה שבמקום שכונתה תטה לב השוכנת בתוכו להטיב ויגרשו חלק הרע או ימתקוהו, והם הגרים המתגיירים מן האומות מעצמן כרות המואביה וכנעמה, וכמו שראינו בעינינו גרים שמעצמם באים ומתגיירים והנה כבר כתבתי כמה פעמים כי באמצעות מעשה המצוה יתלבש באדם אור השכינה ויגרש ממנו חלק הרע כאומרו (קהלת ח') שומר מצוה לא ידע דבר רע, ובפרט שלוחי מצוה. ... אלא באה להעיר שבאמצעות היותו עוסק במצוה יגלה ה' את עיניו להכיר בגויה שיש בה יפת תואר שהיא נשמה הקדושה הנקראת יפת תואר, כי זוהר נשמות הקדושות מופלא ועצום הוא, וזאת האשה קנתה בה חלק זה הטוב, ולזה קראה הכתוב אשת יפת תואר והכרתה הוא על ידי שאתה רואה שאתה חושק בה בזמן שאתה דבוק בשכינה באמצעות היותך עסוק בשליחות מצוה כאמור זה יעירך שלדבר טוב חשקת.

ודקדק לומר וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ ולא אמר אותה, ... לפי שיש ב' בחינות בדביקות הקדושה בקליפה כמו שזכרנו למעלה, וזאת האשה אין ידוע אם חלק הדבוק בה הוא דבר היוצא בדביקה ראשונה כנזכר ונשארה האשה חלוטה בחלק הרע ונתרוקנה מחלק הטוב, או אפשר שכולה נחלטת בחלק הטוב כרות וכנעמה, ... ובדרך רמז תבאר הפרשה על זה הדרך הנה כל בנין העולם וקיומו תלוי במעשה עם בני ישראל אם יטיבו דרכיהם העולם קיים וישמחו השמים ותגל הארץ, גם ה' אלהינו ישמח ויגל בנו, ויושר דרכם של ישראל תלוי בנצחון יצר הרע ובא הכתוב להעיר האדם כי ביציאתו מעולם העליון לבא לעולם הזה יהיה מוכן למלחמה, כי לא יחשוב שאין צריך תגבורת לנצחון זה אלא אדרבה לזו יקרא מלחמה על דרך אומרם (אבות פ"ד) איזהו גבור הכובש את יצרו שאין גבורה גדולה מזו, ולזה אמר למלחמה בפת"ח תחת הלמ"ד:

סיכום (דב' כי-תצא כא,יב) וְהִבְאֵתָהּ אֶל-תְּנוּךְ בֵּיתְךָ תבנית טעמי הרישא של הפסוק והמלה וְהִבְאֵתָהּ מרמזים אל מעשה בראשית (בראשית א,א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.:: שהחלו (לרבי אליעזר) ב-כ"ה אלול", ובחטא אדם הראשון נשבו נשמות יקרות ביד הסטרא אחרא ונתווסף עליהם זוהמת מעשה העגל. הישראלי היוצא למלחמה והדבוק בה' בשעת מצוה היינו מקושר לשמים ומגלה בארץ נשמה קדושה בהסתרם של הארץ וזוהי מצות יפת תואר.

וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ - זקא-קטן בתפקיד שתיים שיש ב' בחינות בדביקות הקדושה בקליפה

(א) נשמה טהורה דבוקה בנשמה טמאה ואין כח בטהורה להטות הטמאה להטיב והיא מונחת שם עד עת דרוו,

(ב) נפש קדושה בין הקליפה שבמקום שכונתה תטה לב השוכנת בתוכו להטיב ויגרשו חלק הרע או ימתקוהו,

דברים כי תצא כא,כ - כא:

[כ] וְאָמַרְוּ אֶל-זִקְנֵי עִירָו בְּנֵינוּ זֶה סוֹרֵר וּמְרִיחַ אֲנֵינוּ שָׁמַע בְּקִלְגֵנוּ זִלְזַל וְסָבָא:

[כא] וְרָנְמָהּוּ כָּל-אֲנָשֵׁי עִירָו בְּאָבְנִים וְנָתַתְּ הָרַע מִקִּרְבָּךְ

וְכָל-יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ: ס

וְרָנְמָהּוּ - תלישא-גדולה, כָּל-אֲנָשֵׁי עִירָו בְּאָבְנִים - קדמא מהפך פשטא, באחד מתפקידיה כעין כתוב שחברו שלפניו (כא,כ) מלמד

עליו (כא,כא). פי' רש"י (כא,כ) וְיִסְרְרוּ אֹתוֹ - שנאמר (כא,כ) זִלְזַל וְסָבָא...ובן סורר ומורה נהרג על שם וסופו, הגיעה תורה לסוף

דעתו...אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב.

וְרָנְמָהּוּ כָּל-אֲנָשֵׁי עִירָו בְּאָבְנִים - קדמא מהפך פשטא, נוטלים נפשו מודם שיתדרדר לעבירות שעליהם נהרגים העבירינים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
 המצוות הששירות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מרדך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק | – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשא אחר בהלכה;

דברים כי-תצא כב,א – ד:

[א] לא-תרצה את-שור אחיך או את-שיו נדחים והתעלמת מהם

השב תשיבם לאחריך:

[ב] ואם-לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו

ונאספתו אל-תוך ביתך והנה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו:

[ג] וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו

וכן תעשה לכל-אבדת אחיך אשר-תאבד ממנו ומצאתה

לא תוכל להחעלם: ס

[ד] לא-תרצה את-חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם

הקם תקים עמו: ס

שמות מש' כג,ד – ה:

ס: [ד] כי תפגע שור או בקר או חמור תענה השב תשיבנו לו: ס

[ה] כי-תרצה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו: ס

[א] לא-תרצה ... [ד] לא-תרצה – תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור מרחק להתחייב במצווה של השבת אבידה לפחות בעלי חיים.

ספרי דברים פיסקא רכב (שמות מש' כג,ה) כי-תרצה יכול אפילו רחוק ממנו מלא מיל תלמוד לומר **(שמות מש' כג,ד) כי תפגע** אי כי

תפגע שומע אני כמשמעו תלמוד לומר **(שמות מש' כג,ה) כי-תרצה**, הא כיצד שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל שהוא ריס.

מדרש תנאים (דב' כי-תצא כב,א) לא-תרצה את-שור אחיך למה נאמר לפי שהוא אומ' **(שמות מש' כג,ד) כי תפגע** שומע אני כמשמעו

ת"ל **כי-תרצה** או כי תראה שומע אני אפלו רחוק ממנו מלוא עיניו ת"ל **כי תפגע** הרי זה שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה למיל

וזה הוא רוס:

ספרי דברים פיסקא רכה (דב' כי-תצא כב,ב) לא-תרצה, מצות לא תעשה ולהלן הוא אומר **(שמות מש' כג,ה) כי-תרצה** מצות עשה. **(דב' כי-תצא כב,ב) חמור אחיך**, אין לי אלא **חמור אחיך** חמור שונאך מנין תלמוד לומר **(שמות מש' כג,ה) חמור שנאך** מכל מקום אם כן

למה נאמר **אחיך** מלמד שלא דברה תורה אלא כנגד היצר או שורו נפלים, ולא עומדים. בדרך, ולא ברפת מיכן אמרו מצאה ברפת אין חייב בה ברשות

הרבים חייב בה.

(דב' כי-תצא כב,ב) וכן תעשה לחמרו - דרגא מונח רביע, **(ספ' ד רכה,ד) חמור אחיך**, **(שמות מש' כג,ה) חמור שנאך** ... מלמד שלא

דברה תורה אלא כנגד היצר

אור החיים ואומרו **(דב' כי-תצא כב,ב) וכן תעשה**, לפי שיש באמצעות האדם שלשה דברים, הא' הרכבת הגוף, ב' חלק הרוחני שבאדם,

ג' חלק התורה המאורסת לכל אחד מישראל:

כנגד הרכבת הגוף אמר **וכן תעשה לחמרו**, כנגד חלק הרוחני אמר **וכן תעשה לשמלתו**, כי בחינה זו תקרא שמלה כאומרים

במסכת **שבת (קנב:)** משל למלך בשר ודם שחלק בגדי מלכות לעבדיו, וכנגד חלק התורה אמר **וכן תעשה לכל-אבדת אחיך**,

וקראה הכתוב אבדה כמו שרמזו רבי שמעון בר יוחאי **(קידושין ב:)** משל למי שנאבדה לו אבדה מי מחזור על מי וכו', כי חלק העולה

לאיש זה הנה הוא אבוד מהעולם, כיון שאין זולתו יכול להשיגו, כאמור בדברי המקובלים, ובאמצעות השבתו בתשובה הנה הוא

מוצא אותה:

סיכום: תשובה לתיקון הלקויים שגרם היצר בגוף, ברוח, בלימוד התורה

[א] לא-תרצה ... [ד] לא-תרצה – תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור מרחק להתחייב במצווה של השבת אבידה לפחות בעלי חיים.

ספרי דברים פיסקא רכב (שמות מש' כג,ה) כי-תרצה יכול אפילו רחוק ממנו מלא מיל תלמוד לומר **(שמות מש' כג,ד) כי תפגע** אי כי

תפגע שומע אני כמשמעו תלמוד לומר **(שמות מש' כג,ה) כי-תרצה**, הא כיצד שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל שהוא ריס.

[א] לא-תרצה - תלישא-קטנה, בתפקיד מחיצה והתרעה על רשות להקל (למעט) מהצווי במצב מסוים, כאן ע"פ רש"י **לא תראה...**

ההתעלמת - לא תראה אותו שתעלם ממנו; זהו פשוטו. **ורבותינו דרשו (ראה ספ' ד רכב): פעמים שאתה מתעלם וכו'.**

[ד] לא-תרצה - תלישא-קטנה, בתפקיד מחיצה (אמיתית ומדומה) התרעה על רשות להקל (למעט) מהצווי במצב מסוים, כאן ע"פ רש"י

עמו - עם בעליו; אבל אם הלך וישב לו ואמר לו: הואיל ועליך המצוה, אם רצית לטעון - טעון, **פסור (ראה ב"מ לב,א).**

מחיצה אמיתית כגון חמור בבית קברות ורואהו כהן, יתעלם מלהוציאו ויקרא לאחר, מחיצה מדומה או חכם או זקן ואין מכבודו, יתעלם.

וכן תעשה לחמרו - דרגא מונח רביע, תיקון ליצר הרע, אלו דברים הנתונים ללב, האדם יכול לומר לא ראיתי, לא לפי כבודי, באה

התורה ומזותו שיתגבר על יצרו להתעלם ואם זה מתאים שלא להתעלם אז שיטפל באבידה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
המצוות השערות: אהיה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרמז = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנו משמעות, רבוי מתפשט; מרמז טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרמז תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושע, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק ו – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 דברים כי-תצא כא,

בראשית ויחי מחד, ו:

- [ד] ונאמר אלי הנני מפרך והרבידה ונתתיך לקבל עמים ונתתי את-הארץ הזאת לירשה אחריך אהנת עולם:
- [ה] ועתה שני-בניך הנולדים לך פארץ מצרים עד-באי אליה מצרימה ליהם אפרים ומנשה פראובן ושמןון יהויהלי:
- [ו] ויולדתה אשר-הולדתה אחריהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם:

דברים כי-תצא כה,ה: ס [ה] כי-ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם וכן אין-לו לא-תהיה אשת-המת החוצה לאיש זר ויבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:
דברים כי-תצא כה,ו: [ו] והיה הפכור אשר תלד יקים על-שם אחיו המת ולא-ימחה שמו מישראל:

בבלי יבמות כדא מתני'. מצוה בגדול לייבם, ואם קדם הקטן – זכה.

(דב' תצא כה,ו) והנה – לשון שמחה כי עומדים להקים את שם המת על נחלתו. והנה – רביע, מרמז לדרוש ארבע דברים במצוות יבום: מי המייבם, המתיבמת מסוגלת ללדת, מטרת הייבום, המת היה מסוגל להוליד. שאר הלכות הייבום הן רק אחרי בירור רביעיה זאת.

בבלי יבמות כדא, משולב עם ההסבר ע"פ תבניות טעמים:

- (א) **גמ'.** ת"ר: **(דב' תצא כה,ו)** והנה הפכור – מיכן שמצוה בגדול לייבם; (ואח"כ הגמרא מבררת שזה לאו דווקא בככור, אלא עדיפות לפתוח בגדול)
- (ב) **(דב' תצא כה,ו)** אשר תלד – פרט לאילונית שאין יולדת; (שאינן ייבום באילוניות והיא גם פוטרת צרותיה)(מחלוקת האם צרת אילונית מותרת?)
- (ג) **יקום על-שם אחיו** – לנחלה, אתה אומר: לנחלה, או אינו אלא לשם? יוסף – קורין אותו יוסף, יוחנן – קורין אותו יוחנן? נאמר כאן **יקום על-שם אחיו המת**, ונאמר להלן **(בר' ויחי מח,ו)** על שם אחיהם יקראו בנחלתם, מה שם האמור להלן נחלה **(בר' ויחי מח,ו)**, אף שם האמור כאן **(דב' תצא כה,ו)** לנחלה;
- (ד) **ולא-ימחה שמו** – פרט לסריס ששמו מחוי. (בסריס אין ייבום, אולי היתור לרבות דווקא שיש סיכוי להמשך)

כאן הגמרא מבררת תנאי (א) הקמת היבם לנחלה ע"י דמיון המלים **שם שם** בתוך כתוב יותר רחב **(דב' תצא כה,ו)** על-שם אחיו ובין **(בר' ויחי מח,ו)** על שם אחיהם. על – מונח, מלמד שתבנית הטעמים הבאה עשויה להיות מופעלת פעמים אחדות, פעם בבני יוסף, פעם ביבום, **שם אחיהם יקראו** – דרגא תביר טפא, כעין קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותו הלכה. אפשר כי זה בא ללמד את התוצאה של הגזרה שווה, אם ליוסף היו נולדים בנים נוספים הם היו מקבלים נחלות שוות בחלקים של אפרים ומנשה. ביבום, היבם מקבל נחלת המת אבל שם הנחלה נשאר על שם המת.

הגמרא קודם מבררת שלא מדובר במתן שם אלא בענין של נחלה ואח"כ מבררת למי ניתנת נחלת המת.

אמר רבא: אע"ג דבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו, הכא אתאי גזרה שוה אפיקתיה מפשטיה לגמרי. ואי לאו גזרה שוה, הוה אמינא (שנפרש שמדובר בילד שיוולד) שם – שם ממש? (והאם ללא גזרה שווה היינו אומרים שיהיה לנולד שם המת?) למאן קמזהר רחמנא (למי מזהיר הכתוב)?

(כי אם האזהרה) לייבם, יקום על שם אחיך מיבעי ליה (והיה חייב לקרוא לו בשם המת)! אי (אם) לבי דינא, יקום על שם אחי אביו (של הנולד, האח המת של היבם) מיבעי ליה! (והבי"ד יקראו לנולד על שם המת) ודלמא הכי קאמר להו רחמנא לבית דין: אמרו ליה לייבם יקום על שם אחיו! (והבי"ד מחייבים את היבם לקרוא לנולד על שם אחיו המת מתאים הלשון **יקום על-שם אחיו המת**) אלא אתאי גזרה שוה אפיקתיה לגמרי (והוציאה לגמרי מפשוטו של מקרא).

תוספות יבמות כדא, או אינו אלא לשם – ויהא כוליה קרא כפשטיה ולא נדרוש מבכור דמצוה בגדול לייבם אלא ה"ק (הכי קאמר) **(דב' תצא כה,ו)** והנה הפכור פ"י הראשון שתלד היבמה יקרא שמו בשם המת ויליף בג"ש דלאו שם ממש קאמר אלא לנחלה (מג"ש העבר הנושא מנתיבת שם לנולד לענין נחלה) וכיון דלנחלה קאמר ליכא לאוקומי קרא אלא ביבם (ולא בגולד), דאי על הבכור שתלד היבמה קאמר קרא שיקום על שם המת לנחלה שאותו בכור יירש את המת דאם כן (שאם היה מדובר בירושה ע"י הנולד היה לו לומר) יקום על שם אחי אביו מיבעי ליה דהשתא (ופה לא שייך לבאר כמו שביארה הגמרא אם היה מדובר על שם ממש שכוונת הפסוק שהתורה אומרת לבית הדין תגידו ליבם שיקרא שם לבן כמו שם אחיו) לא שייך למימר דה"ק אמרו ליה לייבם כדקאמ' בסמוך (לא שייך לפרש שהתורה אמרה לבית הדין תגידו לייבם שיתן לנולד את ירושת אחיו, כמו שהסברנו שלענין מתן שם מהכתוב היה אפשר ללמוד שבית הדין יורה לאבי הנולד לתת שם על שם אחיו ולולא הג"ש זה היה כך מתפרש).

ירושלמי (וילנא) יבמות פ"ב ה"י גמ' מצוה בגדול לייבם שנאמר **(דב' תצא כה,ו)** והנה הפכור אשר תלד. מה אנן קיימין אם בנולד יאמר קרייה (שיאמר הקרא) יקום על אחי שם אביו המת (יקום על שם אחי אביו, שמת, לכן זה נדחה). אלא עד שיהא הנולד בכור (תאמר שרק אם יולד בכור אז היבם יקבל נחלה ורק אז יקום היבם על שם אחיו המת, לכן זה נדחה. או תאמר שיש לו בנים מאשה אחרת, לכן הנולד אינו בכורו, ואז נחלת המת לא תקום ליבם אלא תחלק שוה בין האחים, לכן זה נדחה, ועוד אם יש בכור ליבמה שיטול שני חלקים בנחלה של היבם, רק אז יטול היבם נחלת אחיו המת, ואם תיולד בת או ימות הבכור של היבמה, יטלו מן היבם נחלת המת, גם זה נדחה (פי' שירי קרבן)). מעתה אפילו היה לו בנים ומתו ואחר כך מת הוא לא תהיה אשתו זקוקה לייבום. ויאמר קרייה ובנים לא היו לו (בזמן עבר ולא ככתוב **(דב' תצא כה,ו)** וכן אין-לו בזמן הווה). (אחרי דחיית כל האפשרויות העוסקות במי שיוולד, המסקנה היא) אלא אם איננו עניין לנולד תניהו עניין למייבם.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
הפניות השערות: אחת: סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא – מראש; מאריך – רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי ממשותף; מרכא טפאא – תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפישה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצג פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא – גיש – גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – (מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחצה; תלישא-גדולה – תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחצה; פל – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

השתא דאמרת: קרא בגדול כתיב, אימא: בכור לייבם, פשוט לא לייבם (אולי תאמר שחובת יבום רק על בכור ולא אח אחר) ! א"כ, אשת אחיו שלא היה בעולמו דמיעט רחמנא (מהכתוב **דב' תצא כה,ה**) **כי-ישבו אֲחִים יחדו** , למה לי (אז מצב זה לא היה צריך כלל להיזכר) ? פרץ רב אחא, ואימא: למעוטי בוכרא דאמא (תאמר, שכתוב זה בא למעט בכור מאשה אחרת (הרב לנדאו יוסי)) ! ההוא לא מצית אמרת, (לא שייך לומר זאת כי) דיבום בנחלה תלה רחמנא, ונחלה מן האב ולא מן האם (מהכתוב **במ"ב כז,ח**) ... **אִישׁ כִּי-יָמוּת וְבֵן אֵין לוֹ וְהֶעֱבַרְתָּם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְבָתוֹ**; ואחור מן האב מהכתוב **(בר' מקץ מג,ג)** **וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵימָּן עֶשְׂרֵי-בְנֵי־דָוִד אֲחֵיהֶם | אֶתְחַנְנוּ בְּנֵי אִישׁ-אֶחָד וְזֶה מִמֶּנּוּ יבֹּמַע עִ"י אֲחֵים מִן הָאֵם).**

ואימא: כי איכא בכור – תתקיים מצות יבום, כי ליכא בכור – לא תתקיים מצות יבום ! (נדחה סברה זאת כי) אמר קרא: **(דב' תצא כה,ה)** **וַיָּמַת אֶחָד מֵהֶם**, מי לא עסקינן דמית בכור (האם לא מדובר שמת בכור), ואמר רחמנא: לייבם קטן. ואימא דמית קטן (ואם תאמר מת קטן), ואמר רחמנא: לייבם בכור (ייבם הבכור) ! הא מיעט רחמנא אשת אחיו שלא היה בעולמו.

ואימא: כי ליכא בכור – קדם קטן זכה, ואי איכא בכור – קדם קטן לא זכה ! אמר קרא: **(דב' תצא כה,ה)** **כי-ישבו אֲחִים יחדו**, הוקשה ישיבת אחים זה לזה. ואימא: כי איכא בכור – ליהדר אגדול, כי ליכא בכור – אין חוזרין אצל גדול (מלכחילה כל אח יכול לייבם) ! אלמה תני אביי קשישא: מצוה בגדול לייבם, לא רצה – הולכים אצל אחיו הקטן, לא רצה – חוזרין אצל גדול ! (נעצר בגדול בסיבוב השני)

תלד יקום – זקא-קטן זקא-גדול, בתפקיד של דבר החוזר וקורה, היינו מצוה לפתוח בבקשה לגדול האחים ליבם, אח"כ בקטנים ממנו, וחוזרים וסובבים עד שיתרצה אחד מהם לייבם.

ככבור, **(בבלי יבמות מ,א)** **(דב' תצא כה,ה)** **וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלַד**, **ככבור**, מה בכור אין לו בחיי האב, אף האי נמי אין לו בחיי האב. **(בבלי בבא בתרא יב,ב)** **(דב' תצא כה,ה)** **וְהָיָה הַבְּכוֹר הוֹוִיתוּ ככבור** ואין חלוקתו ככבור.

הבכור – פשטא במובן של בכור שהוא גם פשוט, היינו לאו דווקא בכור אלא גדול **תלד** – זקא-קטן, בתפקיד שתיים, היינו **ככבור** היבם זוכה בחלק אחיו רק אחרי מות האב, אבל בעוד שלכבור נותנים את חלקי הנחלה צמודים (במיצר אחד) ליבם אין חייבים לתת במיצר אחד.

אשר – מנחה, מצב ביניים, **בבלי יבמות מ,א**, הכונס את יבימתו (זכה בנכסי אחיו המת, וקודם לאב) אמר עולא הלכה כרבי יהודה וכן אמר רבי נפחא שאם יש אב הוא זוכה בנכסי האח המת, ולא היבם אף שכנס, ולא אמרו דין זה שהיבם יורש אלא כשאין אב דכתיב **(דב' תצא כה,ה)** **וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלַד** ודורשים שדין היבם כדין ה-**בְּכוֹר** מה בכור אין לו בחיי האב, אף האי נמי אין לו בחיי האב. שהבן יורש רק אחרי מות האב וכיון שהאב ירש, אז אלו נכסים הראויים בעתיד ולא המוחזקים עתה, ולכן אין היבם זוכה בנכסי המת, אלא כאשר אין האב קיים. ולדעת רבי יהודה אם היבם יבם אשת בכור הוא לא יטול ככבור שני חלקים בירושת האב אלא חלק אחד ואת חלקו. לדעת כולם מצוות יבום אינה תלויה אם יש נחלה או אין נחלה.

מה בכור – בכורתו גרמה לו, אף גדול – גדולתו גרמה לו. ואימא: כי מייבם בכור – לישקול נחלה, כי מייבם פשוט – לא לישקול נחלה ! אמר קרא: **יָקוּם עַל-שֵׁם אֲחִיו הַמֵּת**, והרי קם. ואלא **בְּכוֹר** דקרייה רחמנא, **(דף כדף,ב)** למאי הלכתא ? לגריעותא, מה בכור אינו נוטל בראוי כבמוחזק, אף האי אינו נוטל בראוי כבמוחזק.

על-שם אחיו – מרכא טפאא, יתור לרבות כל אחד מהאחים שייבם, לתנאים שבהם האח הגדול מיבם, זוכה בנחלת האח המת, ומוגבל מטעם אתנח במלת **הַמֵּת** – שלא יהיה זוכה ביותר ממה שהמת היה יורש מאביו, היינו אינו נוטל בראוי כבמוחזק.

על-שם אחיו – מרכא טפאא, יתור לרבות ע"פ **פ' מתיבתא בבלי יבמות מ,א** מרבה גם חולץ לזכות מנכסי האח המת (אחרי מות האב), אף על פי שפסל את היבמה מלהתיבם.

משמעות הטעמים זקא-קטן זקא-גדול ע"פ אמרי נועם, הרב הורוויץ מאיר בן אליעזר **אמרי נועם, הרב הורוויץ מאיר בן אליעזר, מועדים וחדשי השנה חסידות {3} ע' 143, התרנ"ו (ע"פ אוצר החכמה)** זק"ף גדול זק"ף קטן עולה יס"ד מלכו"ת כי בחי' דכר נקרא גדול ובהי' נוקבא הוא בקטנות. ועיין בתקון חד ועשרין דף נ"ה ע"א שופר מהופך זקף קטן ההוא אתמר ב"י "קטנתי מכל החסדים ומכל-האמת", אזדקיף ואיקרי זקף גדול כו' ומהפכין מה"ד (מדת הדיון) למדה"ר (מדת הרחמים) ע"ש.

וזהו תקע"ו בשופר, תקע"ו עולה זק"ף קט"ן זק"ף גדול שיתהפך ע"י השופר וזהו משפט לאלקי יעקב דייקא שנאמר בו קטנתי עיין בתקונים ד"ס ע"ב

ברמות פרד"ס שונות, עשויים להיות לטעמים תפקידים ופירושים נוספים על רמת הפשט. אפשר שיש דרכי קשר בין רמת הסוד ובין רמת הפשט, הרב הורוויץ, הרבי מדזיקוב בספרו אמרי נועם כתב שגימטריה "זקא-גדול זקא-קטן" עולה (שווה) לגימטריה "יסוד מלכות", העולה בגימטריה "תקע"ו". רעיון זה נמצא גם בסידור היעב"ץ. תבנית טעמים ברצף זה אינה נמצאת בתורה, 23 פעם יש רצף ז"ג משהו ז"ק בין שני קיסרים. לעומת זאת הרצף "זקא-קטן זקא-גדול" בין שני קיסרים נמצא בכ-202 פסוקים (202 = ר"ב, כעין ר"ב ניצוצות שבני ישראל גאלו מצרים) ובלפחות שניים מהם פעמיים, סה"כ כ-204 מופעים. בעיון זה זוהה שבין תפקידיה האפשריים של תבנית הטעמים ז"ק ז"ג ברמת ההלכה נמצאת דרך הלימוד שמצביעה על דבר החוזר וקורה, בנין אב. ברמת דרש וסוד מתגלים קשרים לגבולות ומדרשי חז"ל. דוגמאות פתיחה עם וולא חישוב גימטריה.

בראשית וירא כב,ג; וְהָיָה-אֵיל אֶחָד – הקשור לקרא **תהלים פא,ד; תקעו בתרדש שופר בפסחה ליום חגנו**: טעמי "תקע"ו" בחדש שופר בכסה ליום חגנו, מצוות תקיעת שופר חוזרת בכל ראש השנה להזכיר אפרו ואילו של יצחק לפני הקב"ה **תלד יקום** – גימטריה שמות הטעמים זקא-קטן זקא-גדול עולה 576 עולה יס"ד מלכו"ת עולה תקע"ו,

ג' המלים המוטעמות **תלד יקום** עולה 434 + 156 = 590 ,
הפרש בין ג' שמות הטעמים וג' המלים המוטעמות 576 – 590 = 14 = י"ד , היינו הגימטריה 590 מרמזת לכאילו נאמר תקע"ו י"ד להקים די וזכר לשם המת על נחלתו, ובלשון **(בבלי יבמות כד,א)** להקים שם המת על נחלתו, כהמשך הפסוק **על-שם אחיו המת ולא-יפחה שמו מישראל**; ומטרת ההקמה המשך חיבור רוחני בין נשמתו האלקית של המת ובין נחלתו בארץ-ישראל, כנאמר בזהר וישב קפז – קפה (פרשת ער ואונן) להקים לצדיק המשך בעולם ובזכות הצאצאים בעולם הזה עולה נשמת הנפטר בשמים ומתקרבת למחיצתו של הקב"ה. לגבי כל אחד מיישראל כאשר **תלד** גופו במלכות יתקיים **יקום** נשמתו ביסוד ויהיה קרוב לקב"ה. לגבי המיוחד בישראל **תלד יקום** עולה תקע"ו דו"ד – הקימו את מלך המשיח.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
המצוות הששירות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשטא = מאריך; רבוי; דוגא – מצרף; תבר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות; רבוי ממשות; מרכא טפא – יתור
לרבות; מכל מקום; דוגא תבר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג; בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצו פסוק – הקיש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט; ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג מידות דר"י שמעאל; תלישא-קטנה = תראט – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשא אחר בהלכה;

1.4 דברים כי-תצא כאי,

דברים כי-תצא כבה:

לא-יהנה כלי-גבר על-אשה ולא-ילבש גבר שמלת אשה
כי תועבת ה' אלהיו כל-עשה אלה: פ

תרגום אונקלוס (ה) לא יהי תקון זין וגבר על אתא ולא יתקן גבר בתקוני אתא ארי מרחק קדם יי אלהך כל עביד אליו:

תרגום יונתן (ה) לא יהנה גולנין דציצית ותפילין דהינון תקוני גבר על איתא ולא יספר גבר בי שיחא וערייתיה וכי אנפוי לאיתתמא הין
נשא ארום מרחק קדם יי אלהכון הוא כל דעביד אליו:

כתיב יונתן (ה) לא יהיה מלבוש של ציצית ותפילין שהם תיקוני איש על אשה ולא יגלה איש בית שחי וערוותו ובית פניו להראות כמו אשה
כי מתועב לפני יי אלהים הוא כל שעושה אלו:

בבלי נזיר נח, ... אמר רב: מיקל אדם כל גופו בתער. מיתבי: המעביר בית השחי ובית הערוה - הרי זה לוקה! הא בתער, הא
במספרים. והא רב נמי בתער קאמר! כעין תער (הגבלה באיסור העברת שער, בשלושה מקומות אסור בתער מותר במספרים: בית השחי, בית
הערוה, פנים, בשאר חלקי גוף איש מותר). אמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן: המעביר בית השחי ובית הערוה – לוקה (בלי פסוק).
מיתבי: העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים! מאי לוקה נמי דקאמר? מדרבנן (עונה הגמרא על הקושיה מברייתא שר'
יוחנן סבר מדברי סופרים).

בבלי נזיר נטא, איכא דאמרי (ויש אומרים שר' יוחנן הביא מקור מפסוק), אמר ר' חיאי בר אבא אמר ר' יוחנן: המעביר בית השחי ובית
הערוה - לוקה משום (ד' תצא כבה), לא-ילבש גבר שמלת אשה. (רש"י ואשה דרכה בכך (להעביר שער הנ"ל) שהוא ניוול לה כשיש לה
שער). מיתבי: העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים! הוא דאמר (ר' יוחנן בדרך) כי האי תנא, דתניא: המעביר בית
השחי ובית הערוה - הרי זה עובר משום, (ד' תצא כבה), לא-ילבש גבר שמלת אשה! ותנא קמא (ע"פ ברייתא ראשונה שהעברת שער
מדברי סופרים), האי (ד' תצא כבה), לא-ילבש גבר מאי דריש ביה? מביעי ליה (צריך כתוב זה לדרשה הבאה) לכדתניא: (ד' תצא כבה), לא-

יהנה כלי-גבר על-אשה - מאי תלמוד לומר? אם שלא ילבש איש (ראה רש"י להלן) שמלת אשה ואשה שמלת איש, הרי כבר נאמר
תועבה היא, ואין כאן תועבה! אלא, שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים, ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים; רבי אליעזר
בן יעקב אומר: מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה? ת"ל: (ד' תצא כבה), לא-יהנה כלי-גבר על-אשה, ולא-ילבש גבר

שמלת אשה - שלא יתקן איש בתיקוני אשה. אמר רב נחמן: בנזיר מותר (כשמגלח כל גופו שיגלח גם בית השחי ובית הערוה). ולית
הילכתא כוותיה. אמרו ליה רבנן לר"ש בר אבא: חזינא ליה לרבי יוחנן דלית ליה (שער בבית השחי)! אמר להון: מחמת זקנה נשרו.
ההוא דאיתחייב נגידא (אחד שהתחייב מכת מרדות) קמיה דרבי אמי, אגלאי בית השחי חזייה דלא מגלח, אמר להון רבי אמי: שיבקוה,
דין מן כבריא הוא (הניחו לו, הוא שייך לחברים ירא שמים שלא מגלח). בעא מיניה רב מרבי חיאי: מהו לגלח (שער בבית השחי)? אמר ליה:

אסור. אמר ליה: והא קא גלל! א"ל: בר פחתי, זמן יש לו, כזמן שהוא גלל נושר (בהגזיע שער בבית השחי לגודל מסוים נושר מעצמו). בעא
מיניה רב מרבי חיאי: מהו לחוך (לחוך בשער בית השחי ונושר)? אמר ליה: אסור. בבגדו, מהו? א"ל: מותר. איכא דאמרי, בעא מיניה:
בתפלה בבגדו (לחוך בשעת תפילה בבגד כדי שיפלו כנים ממנו הואיל ואינו נוגע בבשרו), מאי? א"ל: אסור. ולית הילכתא כוותיה.
(אסור לחכך שער ביד כדי להשירו, מותר לחכך בבגד, היינו הגבלת איסור חיכוך שער כדי להשירו)

רש"י נזיר נטא, אם ללמד שלא ילבש - כלומר ואם אמר לך הכתוב ש לא-ילבש גבר שמלת אשה לכך לא קראו הכתוב תועבה היא
אלא למה הוא בא ש-לא-ילבש גבר שמלת אשה וילך וישב בין הנשים שיש לחוש משום ייחוד.

בבלי נדרים מטב, ... דביתיה דרבי יהודה נפקת, נקטת עמרא עבדה גלימא דהוטבי (אשת רבי יהודה בר עילאי יצאה וקנתה צמר גלמי
ועשתה טלית עבה וקשה, רש"י: סרבל טוב), כד נפקת לשוקא מיכסיא ביה (כאשר יצאה לשוק היא התכסתה בה), וכד נפיק רבי יהודה לצלויי
הוה מיכסי ומצלי (וכאשר ר' יהודה יצא להתפלל היה מתכסה בה ויתירה מזה), וכד מיכסי ביה הוה מברך: ברוך שעטני מעיל (רש"י שהיה להן
חביב כל כך שלא היה להן אחר). (א) בגד שלבשו איש ואשה (ב) ר' יהודה התפלל בבגד זה וגם בכל פעם שלבשו ברוך עליו. משמע שומרת.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות לא ילבש גבר שמלת אשה סימן קפב

דברים האסורים משום לא-ילבש גבר שמלת אשה (ד' תצא כבה), וכו' ו' סעיפים.

סעיף א [א] המעביר שער <א> בית שחי ובית הערוה, אפילו במספרים כעין תער, א [ב] היו מכין אותו מכת מרדות. [ג] בד"א, במקום
שאינ מעבירין אותו אלא נשים, כדי שלא יתקן עצמו תיקון נשים. אבל במקום שמעבירין אותו גם האנשים, אם העביר אין מכין אותו.
הגה: ב ואפילו לכתחלה שרי (ר"ן פ"ב דע"ז). רק החברים נמנעים בכל מקום (שם ובכ"י בשם נ"י) (וע"ל סימן קנ"ו). ומותר להעביר שיער
(כ"ב שאר) איברים ג במספרים בכל מקום. טט - הסעיפים האחרים משולבים בתוכן ההמשך.

שו"ת יביע אומר חלק ו - יורה דעה סימן יד והביא הסוגיא דנדרים (מט:): הנ"ל, וכתב, הרי לפנינו שחסידי ואנשי מעשה עבדי עובדא
בנפשייהו ללבוש המלבוש אחד האיש ואחד האשה, כיון שאין במקום ההוא שניו בין בגד איש לשמלת אשה. אלא שיש לפקפק קצת ולומר דהתם
לא נעשה מתחלתו בייחוד לא לאיש ולא לאשה, ולעולם י"ל שאם נעשה מעיקרו בייחוד לאיש או לאשה אין ללבושו מי שלא נעשה לו. אולם
המדקדק בדברי הפוסקים ידע בבירור שלא נאסר לאשה אלא מלבוש שמויחדת צורתו לאיש, וכן אינו אסור לאיש אלא שמלה שמויחדת צורתה
לאשה, אבל מלבוש שצורתו שווה לאיש ולאשה מותר לכולם. וכדמוכח מ"ש הרמב"ם (פ"ב מה' ע"ז), ולא יעדה איש עדי אשה כבגדי צבעונין
וחלי זהב במקום שאין לובשים אותן כלים ואין משימין אותו חלי אלא נשים. הכל כמנהג המדינה. וכ"כ הטור וש"ע (סי' קפב), לא תלבש אשה
בגדים המיוחדים לאיש לפי מנהג המקום וכו'. הרי שתלו הדין במנהג המקום, ולא תלו הדבר במי שנעשה לו. ולכן אין להחמיר בזה כלל אפי'
חסידי ואנשי מעשה, וכההיא עובדא דנדרים (מט:): ע"כ. וכן פסק הגאון ר' חיים פלאגי בשו"ת לב חיים ח"ג (סי' כו). ע"ש.

שו"ת בצל החכמה חלק ה סימן קכז מפרט את שו"ע י"ד סימן קפב סעיף ו ... ז) ועכ"ז נלע"ד פשוט שאסור לישראל לצוות או להרשות
לעכו"ם ללקט שער לבן שבזקנו או שבשערות ראשו, כי בשעה שהעכו"ם מלקט - וה"ה בצובע - את השער הלבן לשחור עובר הישראל על מה
שכתבה תורה כי תועבה היא, דשייכא גם כשהמעשה נעשית ע"י עכו"ם כלעיל (אות א' ב').

ח) כן אסור לאיש להרשות לעכו"ם שילבישו שמלת אשה ומכש"כ שאסור לו לצוות לעכו"ם לעשות כן. הוא הדין לאשה שאסורה להרשות
ומכ"ש שאסורה לצוות לעכו"ם להלבישה כלי גבר. כי עצם ההלבישה יש בה איסורא דאורייתא משום שהיא דבר המביא לידי תועבה. ואם קרה
באיזה אופן שהוא שאחרים הלבישו לאיש שמלת אשה או לאשה שמלת איש, חובה עליהם להסיר אותה שמלה מיד, כמבואר לעיל (אות א' ב').
העולה להלכה (א) אסור לאיש שיאמר לעכו"ם להלבישו שמלת אשה. ה"ה לאשה שאסורה לומר לעכו"ם להלבישה שמלת איש (אות א' ב' ד' ח').
(ב) הלביש עכו"ם לאיש או לאשה שמלה כנ"ל (דין הקודם) או שנפלה עליהם שמלה כזו, חייבים הם להסירה מעליהם מיד (אות א' ב'). (ג - אסור

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד

המצוות השערות: אֶתָּה, סְלוֹק = סוף-פסוק – מגביל; מוֹנֵחַ – רבוי; מוֹהֵף פֶּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרַקָּב = מֵרַקָּב, רבוי; דְּרָגָא – מצרף; תִּבְרָא – מחלק, ממעט, לא ממש; טִפְחָא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מֵרַקָּב טִפְחָא – יתור לרבוב, מכל מקום; דְּרָגָא תִּבְרָא טִפְחָא – קבוצה עם הלכה שיהי' לפרטיה; מֵרַקָּב תִּבְרָא טִפְחָא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מֵרַקָּב – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פֶּסֶק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּלָא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פֶּשְׁטָא – פשט; 1: זִקְּהָא – זקן; 2: זִקְּהָא – רביע; 3: רִבְעָא – רביע; 4: ... זִקְּהָא קִטְוֹן ... זִקְּהָא קִטְוֹן בְּחַצֵּי פֶסֶק – הקיש; השלישיה: (קִרְפָּא – סדר קרימות; אֵילָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ – יוצא מהענין; קִרְפָּא וְאֵילָא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא קִטְוֹנָא – תִּרְסָא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תְּלִישָׁא-גְדוּלָה – תְּלִישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פֶּזֶר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לישראל לומר לעכו"ם ללקוט לו שער לבן מתוך שערות ראשו או זקנו השחורים (אות ז'). (ד) כן אסור לומר לעכו"ם לצבוע לו לשחור שער לבן שיש לו בין שערות ראשו או זקנו השחורים (שם). (ה) עבר וצבע שער לבן כהנ"ל לשחור בין שצבעו בעצמו ובין שצבעו ע"י עכו"ם, אין לחייבו להסיר את הצבע השחור מע"ג השער ולהחזירו למראה לבן כשהי' (אות ו'). (ו) אסור לישראל לבלוע תרופה שבסיבתה יהפך שער לבן שבשערות ראשו או זקנו לשחור (אות ג' ד').

לא-יִהְיֶה כְּלִי-נְבֵר עַל-אִשָּׁה – מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות (א) הפשט עוסק בלבישת לבוש המיוחד למין האחר (ב) היוצא מן הפשט הוא הדרש עוסק בתיקון הגוף שמשווה מראית המין האחר.

תבנית הטעמים של **לא-יִהְיֶה כְּלִי-נְבֵר עַל-אִשָּׁה** – מהפך פשטא זקף-קטן, מטעימה את הלאו שפשטו פונה לאשה, והדרש שעיקרו הלאו הפונה לאיש נדרש מהסיפא של החלק הראשון של הפסוק **לא-יִלְבָּשׁ גִּבֹר שְׁמֵלַת אִשָּׁה**, דבר המלמד שתבנית הטעמים לא תמיד קשורה למלים שהיא מטעימה.

הפשט כולל ע"פ **תרגום אונקלוס**, ו-**בבלי נזיר נט,א** שלא תלבש אשה כלי מלחמה, וע"פ-**תרגום יונתן** שלא תלבש אשה צציית ותפילין וע"פ **יביע אומר** לא תלבש אשה בגדים המיוחדים לאיש (ולהפך) לפי מנהג המקום וכו' ... אבל מלבוש שצורתו שווה לאיש ולאשה מותר לכולם. ב-**תרגום יונתן** התועבה עיקרה בהידמות איש לאשה ע"י העברת שער, ב-**בבלי נזיר נט,א** התועבה עיקרה לבישת בגד של המין האחר לשם תערובות, וכן תיקוני אשה.

לא-יִהְיֶה ... תוֹעֵבַת ה' אֱלֹהֶיךָ – נושא הפסוק על הפשט שלא תצא תועבה ע"י לבישת לבוש המיוחד למין האחר ועל הדרש שלא תצא תועבה ע"י תיקוני הגוף שמשווים לו מראה המין האחר. בשתי הפעולות יש כעין שנוי בהויית הלוש או המתקן הגוף, וזה עלול לגרום לתועבה (תערובות, יחוד, ניאוף)

לא-יִהְיֶה – מקף כרב-מצב (א) לבוש או תיקון הגוף שמביא לתועבה (ב) לבוש או תיקון הגוף שאינו מביא לתועבה מ-**בבלי נזיר נט,א** משמע כי מדאורייתא אין אסור בלבישת איש שמלת אשה ולא בלבישת אשה שמלת איש כאשר אין כוונת תועבה. ואין אסור לבישת בגד שלא מיוחד לאחד המינים. אבל מחלוקת הפוסקים באיזו פעולה מתחילה התועבה, רואים שיש פוסקים שלהם פשט הגמרא אינו כפשוטו.

שׂוֹרֵת יִבֵּיעַ אֹמֵר חֶלְק ו - יוֹרֵה דַעֲה סִימֵן יָד בביגוד תלוי הדין במנהג המקום, ולא תלו הדבר במי שנעשה לו. (נסמך על **הרמב"ם** (פי"ב מה' ע"ו) וכ"כ **הטור וש"ע** (ס' קפב)). אבל **שׂוֹרֵת בַּצֵּל הַחֲכָמָה חֶלְק ה סִימֵן כֹּזֵב** עצם ההלכשה יש בה איסורא **דאורייתא** משום שהיא דבר המביא לידי תועבה.

נשפץ ההגדרה הראשונה לפי דעת **יביע אומר לא-יִהְיֶה** – מקף כרב-מצב (א) לבוש או תיקון הגוף שע"פ מנהג המדינה מביא לתועבה (ב) לבוש או תיקון הגוף שע"פ מנהג המדינה אינו מביא לתועבה.

אבל לפי דעת **בצל החכמה** אין כלל רב-מצב, אלא **לא-יִהְיֶה** פעולת לבישה או תיקון הגוף שמשווה לגוף מראית עין של המין האחר

כְּלִי-נְבֵר – מקף כרב-מצב (א) כלי יחודי לגבר (ב) כלי שאינו יחודי לגבר, כמו הבגד של ר' יהודה.

בין כלים היחודיים לגבר נמצאים: (א) בגד יחודי לגבר (ב) צציית ותפילין שהם תיקוני איש (ג) כלי מלחמה שרק גבר אמור לצאת למלחמה.

כְּלִי-נְבֵר – מקף כרב-מצב ע"פ **ש"ך ס"ק ז'** (א) מלבוש (ב) תיקון. ובפרוט (א) מלבושי אשה בכל גווני אסור אפילו דרך ארעי, (ב) קישוטי אשה או תיקוני אשה תלוי במטרה (כגון כובע, מטריה, משקפיים).

עַל-אִשָּׁה – מקף כרב-מצב (א) פעולה שמותרת אותה במראה אשה (ב) פעולה שמשניה למראה איש, כגון בגד, איפור, סידור שער, פאה.

וְלֹא-יִלְבָּשׁ – מקף כרב-מצב (א) ממש בגד אשה (ב) תיקוני אשה למראה: ע"פ **תרגום יונתן** לא יגלח איש בית שחי ובית ערוותו ובית פניו להראות כמו אִשָּׁה, וע"פ **רש"י בבלי נזיר נט,א** שלא יתקן איש בתיקוני אשה - דהכי מתרגמינן ליה שלא יכחול ושללא יפרסם בכגדי צבעונים של אשה.

וְלֹא-יִלְבָּשׁ – מקף כרב-מצב ע"פ **ש"ך ס"ק ז'** של המטרה (א) להידמות למין האחר (ב) להגן מפני החמה או מפני הצנה וכד'

וְלֹא-יִלְבָּשׁ גִּבֹר – מרכא טפחא, יתור לרבוב ע"פ **בצל החכמה** צווי או להרשות לעכו"ם להלביש הישראל או לתקן מראהו, כגון להצעירו, כדי להידמות למין האחר גם בלי מטרת תועבה. אסור שימוש בתרופה המשווה מראה צעיר. יתכן שגם טיפולים רפואיים למטרות לא ראויות, כגון שלא למטרת נישואין יהיו אסורים.

שְׁמֵלַת – מונח, רבוי הגבלות על פעולות תיקון לגבר שמשווים לו מראה **אִשָּׁה** – אתנח, מגביל האיסור ומלמד שמותר לבישת בגד שלפי מנהג המדינה אינו מיוחד לאשה, או לבצע תיקון הגוף שאינו יחודי לאשה.

כִּי תוֹעֵבַת ה' אֱלֹהֶיךָ – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה. אפשר כי מכוון לכל פעולה שמשווה לאדם מראה שבגללו עלולים להגיע לעבירה של תערובות, יחוד, ניאוף.

כָּל-עֲשֵׂה אֱלֹהִים – אם היה כתוב עשה כל אלה, משמעו היה שכל הפעולות צריכות להתבצע שיגיע להגדרת תועבה. אבל ככתוב כאן כל פעולה לעצמה נכנסת בגדר תועבה.

כָּל-עֲשֵׂה – מקף כרב-מצב (א) פעולה שמביאה או מטרתה לתועבה (ב) פעולה שאינה מביאה לתועבה. **כָּל-עֲשֵׂה** – מרכא, רבוי הגבלות הנדרשות מ-**אֱלֹהִים** – סלוק, מגביל את האיסור הנוצר במצב (א) פעולה שמביאה לתועבה, ומלמד על מצב (ב) פעולה שאינה מביאה לתועבה. כגון: טיפולים רפואיים שנועדו לחיזוק האדם בגוף ובנפש כ-**שׂוֹרֵת יָד סִי' קַפֵּב ס' ד'** – מי שיש לו חטטים בבית השחי ובבית הערוה מותר להעבירו. **שׂוֹרֵת יָד סִי' קַפֵּב ז'** מלבושי אשה בכל גווני אסור אפילו דרך ארעי, קישוטי אשה או תיקוני אשה תלוי במטרה.

בבלי נזיר נח,ב ... אמר רב: מי קל אדם כל גופו בתער. **שׂוֹרֵת יָד סִי' קַפֵּב סעיף ב** ד] מי שמגלח כל שיער שבו, ד מראשו ועד רגליו, י"א ה שמותר לו לגלח גם של בית השחי ובית הערוה.

בבלי נזיר נט,א אסור לחכך שער ביד כדי להשירו, **שׂוֹרֵת יָד סִי' קַפֵּב סעיף ג** <ג> אסור לחוך בידו בשער בית השחי ובית הערוה כדי להשירו, אבל מותר לחוך ו בכגדו להשירו.

יביע אומר לא תלבש אשה בגדים המיוחדים לאיש (ולהפך) לפי מנהג המקום וכו' ... אבל מלבוש שצורתו שווה לאיש ולאשה מותר לכולם.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
הפניות השערות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממשש; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, סכל מקום; דורא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפיטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סוף שנתקל, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"א; ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראט – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.5 דברים תצא כא,י (התשע"ה)

דברים שפטים כא,יח:

ס כִּי-יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹכֵר וּמוֹרֵה אֵינּוּ שְׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרּוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם:

רש"י וַיִּסְרּוּ אֹתוֹ - מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו. בן סורר ומורה אינו חייב, עד שיגנובו ויאכל תרטימר בשר וישתה חצי לוג יין. שנאמר (פסוק כ) זולל וסובא, ונאמר (משלי כג, כ) אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו. ובן סורר ומורה נהרג על שם סופו, הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייבי:

כִּי-יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹכֵר וּמוֹרֵה אֵינּוּ שְׁמֵעַ – ... רביע ... זקא-קטן ... זקא-קטן ... זקא-קטן, תבנית המרמזת על דבר עצמתי, כאן המתה של אדם בן 13 שנה עד 13 שנה ושלושה חדשים ועוד תנאים אחרים, על גניבת מעות אביו וקניית בשר ויין בכמות מסוימות ואכילתם ושתייתם. כפ'רש"י ש- הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב: נטילת חיים על שם סופו לפני שנעשתה עבירה חמורה של לסטים לעולול להרוג. אין לזה שום אח ורע בתורה.

בֶּן סוֹכֵר וּמוֹרֵה אֵינּוּ שְׁמֵעַ – ... זקא-קטן ... זקא-קטן, תבנית המרמזת על דבר חוזר וקורה. כפ'רש"י ע"פ (בבלי סנה' עא, פו) על וַיִּסְרּוּ אֹתוֹ - מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו. כת עדים מתרה בו (על גניבת כסף) ואפשר כי זאת ספק התראה, כי אפשר שיאכל וישתה שלא בנוכחותם. באה כת עדים זאת ומעידה על קלקולו הראשון. ומתרין בו (היינו מוכיחים אותו) אביו ואמו בפני הדיינין שהם שלושה. וביה"ד (שלושה) מלקהו (= וַיִּסְרּוּ אֹתוֹ). ואח"כ חוזר הבן על מעשיו, שזה נאמר ב-(דב' תצא כא,יח) וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: והבאתו לדין שנית הוא ענין פסוקים (יט – כא). וְלֹא יִשְׁמַע – מרכא טפא, יתור לרבות על אי השמעותו לכת העדים הראשונה, אי השמעותו להתראת כת עדים אחרת.

בבלי סנהדרין פו,א בדין על (שמ' מש' כא,טו) ס וַגִּבּוֹ אִישׁ וּמָכְרוֹ וְנִמְצְא בְיָדוֹ מוֹת יָמָת: מביא השוואה לבן סורר ומורה בענין כמות עדים שונות המעידות על חלקי מעשה ומה דינם אם הוזמו. להלן לשון הגמרא משולב בהסבר ע"פ עורכי שוטנשטיין ... ומודה חזקה בעדים האחרונים של בן סורר ומורה שהוזמו שנהרגין, מתוך שיכולים לומר הראשונים: (פו, ב) להלקותו באנו (שעדי פעם ראשונה הם "דבר" לעצמו, כי העידו על קלקולו הראשון, ולא ידעו שיקלקל שוב), והני אחריו - כולי דבר קא עבדי ליה (ועדי הפעם השניה הם "דבר" לעצמו, והבן סו"מ נהרג ע"פ עדותם). "חצי דבר" זה כאשר יש תלות הדדית בין העדויות. אבל אם אחת העדויות לא זקוקה לשניה כדי להחיל את הדין שלה על הנידון, אז כל עדות נחשבת ל-"דבר" לעצמו. כאן עדי הפעם הראשונה לא תלוים כלל בעדי הפעם השניה וע"פ עדותם הבסו"מ מוכה. ע"פ העדות השניה הוא במיתה, אף שהם תלויים בראשונים להיקרא שניים, אבל היות והראשונים לא תלויים בהם אז גם כת העדים השניה נקראת "דבר" לעצמו. אם הוזמו שתי הכתות, הכת העדים השניה חייבת מיתה מדין "כאשר זמם" וכת העדים הראשונה לא נהרגת אף שלמעשה נגמר דינו למיתה גם ע"פ עדותם (כי העידו על הפעם הראשונה ולכן הכת המעידה על מעשה מאוחר יותר נקראת שנייה ואז דין השניה למיתה, וכת העדים הראשונה פטורה לפי שיכולה לטעון שבאו להלקותו בלבד ולא ידעו שעתיד לחזור ולקלקל).

מחלוקת בגמרא והסברה ע"פ רש"י במצב שבן סורר ומורה שמואב לדין בפעם השניה אחר שלקה בפעם הראשונה, ושני עדים אומרים בפנינו גנב משל אביו מעות לקנות בשר ויין, ושני עדים אחרים אומרים בפנינו אכל הבשר ברשות אחרים הנך שתי כתות צריכות זו לזו ואין הראשונים יכולים לומר להלקותו באנו והוה ליה חצי דבר לחזקה דסבר לה כר' עקיבא דאמר אין נהרגין ולר' יוחנן דאמר נהרגין כרבנן. טט – עדי האכילה בפעם השניה זקוקים לעדי גניבת הכסף, ואילו עדי גניבת הכסף אינם זקוקים לעדי האכילה. לחזקה נראה שאלו זקוקים לאלו ואלו לאלו ולכן "חצי דבר" ולא נהרגין העדים שהוזמו. לר' יוחנן עדי האכילה בפעם השניה זקוקים לעדי גניבת הכסף, ואילו עדי גניבת הכסף אינם זקוקים לעדי האכילה. ולכן המצב הוא "דבר שלם", ואז שתי הכתות שהוזמו נהרגות.

ע"פ ההסבר הנ"ל עדי הפעם הראשונה בלתי תלויים בעדי הפעם השניה. לכן אפשר כי טעם מלת אֲלֵיהֶם – סלוק מגביל את העונש לכת העדים ראשונה על המעשה הראשון אם הוזמה והיא פטורה מעונש.

דברים כ-תצא כב,זח:

פ [ו] כִּי יִקְרָא קֶן-צִפּוֹר | לְפָנֶיךָ
בְּדָרֶךְ בְּכָל-עֵצִין אוּ עַל-הָאָרֶץ אֲפָרְחִים אוּ בִצִּים וְהָאֵם רִבְצָת עַל-הָאֲפָרְחִים אוּ עַל-הַבִּצִּים
לֹא-תִקַּח הָאֵם עַל-הַבִּצִּים:

[ז] שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת-הָאֵם וְאֶת-הַבִּצִּים תִּקַּח-לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים: ס
תו"א קֶן-צִפּוֹר ב"מ קב א, ראה חולין קלח - קמב

רש"י אם מצווה קלה שאין בה חסרון כיס אמרה תורה למען ייטב לך והארכת ימים ק"ו למתן שכרן של מצוות חמורות
תורת משה - אלשיך הקדוש - דב' דף רמז
ואם עסק המצווה אינו לעוף כנף (טט שהו מן ההפקר) כי אם עם אנוש כערכי כל שכן שאין קץ לשכרי.

ועל דרך זה אמרו רבותינו ז"ל (חולין קמב, א) שגלה הקב"ה אריכות ימים בע"ה במצווה חמורה ומצווה קלה, כבד את אביך ושלוח הקן, ללמדך שאין לך מצווה שלא ייטב לאדם בה ויאררך ימים.

טט לְפָנֶיךָ - פזר

פזר - נתנה לעניין אחר כגון ראה לפניך - כלומר ראה מן שכר המצווה הקלה ביותר, בדבר מן ההפקר שאין לך בה חסרון כיס, שאין בה צורך במחשבה רבה, דיבור ורק מעשה קל כלאחר יד, אל שכר המצוות החמורות הימנה שבהן יש השקעת מחשבה דיבור ומעשה של זמן וחסרון כיס. שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה. כל מרחב המצוות מן הקלה אל החמורה, שכר בסיסי ללמדך שאין לך מצווה שלא ייטב לאדם בה ויאררך ימים. ובנוסף יש לכל מצווה שכר המיוחד לה. אבל פזר הילכתי ראה בבלי חולין קלח – קמב.

בבלי חולין קמא,ב

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ד
המצוות השערות: אהנה, סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממש; מרכא – מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ההוא דאתא לקמיה דרבא, א"ל: תימיה מהו? אמר: לא ידע האי גברא דעוף טהור חייב לשלוחי? אמר ליה: דילמא חדא ביעתא הוא דרמיא, אמר ליה: האי ידעי לך, מתניתין היא: אין שם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת - חייב לשלח, שלחה, ואהדר לה רבא פרסתקי תפסה; וליחוש לחשדא! כלאחר יד.

[ו]ן פִּי יִקְרָא קִין-צִפּוֹר | לְפָנֶיךָ – מונח מונח מונח פסק פזר
בְּדָרְךָ בְּכָל-עֵינַי אֲנִי עַל-הָאָרֶץ – אזלא-גרש מונח פסק (= מונח לגרמיה) מונח רביע, כעין יצא מן הכלל ללמד על עצמו או על הכלל כולו, ובגלל רבוי המונח עשוי ללמד יוצאים מן הכלל אחדים

[ו]ן פִּי יִקְרָא קִין-צִפּוֹר | לְפָנֶיךָ – מונח מונח מונח פסק פזר, כעין ארבע פזר,
(א) הרמז לנאמר במשנה זה הכלל (לכל התורה כולה): כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה - אין לוקין עליה. והמשך הגמרא מלמד מצבים שונים שיש להם שימוש בכלל זה. וכמוסר כל זמן שאפשר צריך לתקן.

(ב) כהסבר הרב משה קובלסקי הי"ו מאורות הדף על בבלי חולין קמא, ב, שלחה, ואהדר לה רבא פרסתקי (כעין גדר) ותפסה; – רבא רצה רק להחזיק בשיירי מצווה של גדול האדמורי"ם – הקב"ה, בחפץ שנעשה בו מצווה לה'. ומכאן לימוד לחיוב כל שיירי מצווה.
(ג) לומד משילוח הקן בציפור שהקדיש (א) למזבח (ב) לבדק הבית ומרדה ונמלטה או נגולה או מתה, לשאר הקדשים למזבח או לבדק הבית. לגבי מזבח נשארים בקדושתם לגבי בדק הבית פוקעת קדושתם כמו הצפור שהקדשה ופקעה קדושתה ואפשר לקיים בה מצוות שילוח הקן.

(ד) לימוד על אחריות לערכין
בבלי חולין קמא, בחולין אבל לא במוקדשים. אמאי לא? דאמר קרא: (ז' ל'תנב, ב) שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת-הָאֵם - במי שאתה מצווה לשלוח, יצא זה - שאי אתה מצווה לשלוח אלא להביאו לידי גזבר. ... הני מוקדשין היכי דמי? ...

דברים כ"ג-כ"ד:

וְהוֹצֵאתֶם אֶת-שְׂנֵיהֶם אֶל-שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וְסָקְלֶתֶם אֹתָם בְּאֲבָנִים וְמָתוּ
אֶת-הַנֶּעֱרָה עַל-דִּבְרֵי אִשָּׁר לֹא-צִעֲקָה בְּעִיר וְאֶת-הָאִישׁ עַל-דִּבְרֵי אִשָּׁר עָנָה אֶת-אִשֶּׁת רֵעֵהוּ
וּבְעֶרְתָּ הָרֶע מִקִּרְבֶּךָ: ס

וְסָקְלֶתֶם אֹתָם – קדמא מרכא בְּאֲבָנִים וְמָתוּ – זרקא סגול

ליקוטי ביאורי המצוות מהרמב"ם כיצד מצוות הנסקלין. ... ובית הסקילה גבוה שתי קומות, עולה לשם הוא ועדין וידיו אסורות, ואחד מן העדים דוחפו על מתניו מאחוריו והוא נהפך ונופל על לבו לארץ.

אם מת בה יצא, שהרי נאמר (שם' מש' יט, ג) סָקוּל יִסְקַל או-יָרֶה וַיָּרֶה

הנה השווה הנסקל שנפל האבן עליו עם הנדחף שנפל הוא בעצמו על הארץ.
ואם לא מת מדחיפה זו, מגביהין העדים אבן שהייתה מונחת שם משא שני בני אדם והעד השני מרפה את ידו ומשליך האבן על לבו. אם מת בו יצא. ואם לאו רגמתו בכל ישראל, שנאמר יד העדים תהייה בו בראשונה להמתו ויד כל העם באחרונה.

בְּאֲבָנִים וְמָתוּ – זרקא סגול, להוסיף מיתה בנפילה לקראת האבנים להחשב כמיתה בְּאֲבָנִים (זרקא) שהיא הסקילה.

ובלשון הרמב"ם הנה השווה הנסקל שנפל האבן עליו עם הנדחף שנפל הוא בעצמו על הארץ.

כאן הזרקא מתאר ממש את הסקילה בלשון הרמב"ם והעד השני מרפה את ידו ומשליך האבן על לבו.

דברים כ"ג-כ"ד: סָקְלֶתֶם אֹתָם בְּאֲבָנִים וְמָתוּ - קדמא מרכא זרקא סגול, מוסיף וגורע במלת ומתו

אפשר שהכניסה לרגשות הנידונים בשעת הסקילה ילמד מטעמי הקרא דברים כ"ג-כ"ד: וְסָקְלֶתֶם אֹתָם בְּאֲבָנִים וְמָתוּ - קדמא מרכא זרקא סגול, מוסיף וגורע במלים בְּאֲבָנִים וְמָתוּ

לרבנן תבנית הטעמים מרכא זרקא סגול – שני פרטים,

האיש נסקל ללא כסותו כי כי ממחר מיתתו ומקצר בושתו (גורע במשך זמן המיתה כי ללא כסותו),

האשה נסקלת בכסותה כי נוח לה הוספת יסורים על הבושה (מוסיף על זמן מיתתה)

לרבי יהודה אִתָּם גם כן שני פרטים, אבל שניהם ללא כסות וממחר מיתתם, זרקא סגול גורע מחייהם וממחר מיתתם

לרבנן תבנית הטעמים מרכא זרקא סגול – שני פרטים,

האיש נסקל ללא כסותו כי כי ממחר מיתתו ומקצר בושתו (גורע במשך זמן המיתה כי ללא כסותו כעין קיצור ימים),

האשה נסקלת בכסותה כי נוח לה הוספת יסורים על הבושה (מוסיף על זמן מיתתה)

לרבי יהודה אִתָּם גם כן שני פרטים, אבל שניהם ללא כסות וממחר מיתתם, זרקא סגול גורע מחייהם וממחר מיתתם

תבנית הטעמים זרקא סגול לרבנן בתפקיד גריעה מסוג הענין קיצור ימים (כמו ברחל, יעקב, משה ואהרן, משה) כי ממחר מיתתו ועבור האשה מאריך זמן מיתה.

לרבי יהודה עבור האשה הנסקלים בתפקיד גריעה מסוג הענין קיצור ימים

דברים כ"ג-כ"ד: סָקְלֶתֶם אֹתָם בְּאֲבָנִים וְמָתוּ - קדמא מרכא זרקא סגול,

קדמא – ארבע אמות לפני בית הסקילה, מפשיטים את בגדי הנידון.

מרכא זרקא סגול – רבוי שלבים בתהליך הסקילה. שלב א' דחיפה ע"י עד אחד, שלב ב' הפלת אבן כבדה הנשאת ע"י שני העדים והעד השני שומט ידו, שלב ג' אם עדיין לא מת, הנוכחים רוגמים את הנידון באבנים.